

11.9 Dlouhodobý finanční majetek

Dlouhodobý finanční majetek je aktivum podniku, které účetní jednotka nakupuje, vlastní či půjčuje. Cílem je získat majetkový prospěch z investovaných volných peněžních prostředků nebo volných nepeněžních aktiv (jedná se například o aktiva určená k pronájmu). Na základě jednotlivých druhů finančního majetku účetní jednotka předpokládá, že realizuje výnosy v podobě dividend (v době držby akcií), úroků (z držby dluhopisů), zhodnocení v důsledku růstu tržních cen příslušných aktiv (tj. účetní jednotka zpravidla investovala do majetkových cenných papírů – akcií, příp. do dluhových cenných papírů, které prodá za vyšší než pořizovací cenu), přijatého nájemného atd.

Pro uvedené investice je charakteristické to, že účetní jednotka investuje své prostředky dlouhodobě, tzn., bude je mít v držení dobu delší než rok. Zároveň uvedená aktiva nejsou primárně určena pro užití v rámci provozní činnosti.

Dlouhodobým finančním majetkem rozumíme:

- **Podíly v účetních jednotkách s rozhodujícím vlivem** (jsou to podíly v ovládaných a řízených osobách, kde má účetní jednotka většinu hlasovacích práv nebo majetkový podíl vyšší než 50 %)
- **Podíly v účetních jednotkách s podstatným vlivem** (hlasovací práva nebo majetkový podíl je v rozmezí 20 % - 50 %).
- **Ostatní podíly** (majetkový podíl je nižší než 20 %).
- **Dluhové cenné papíry držené do splatnosti** (nakoupené dluhové cenné papíry, které účetní jednotka drží do doby splatnosti na dluhopisu uvedené).
- **Ostatní dlouhodobé cenné papíry** (nakoupené cenné papíry, u kterých účetní jednotka přesně nezná záměr, jak s danými cennými papíry naloží v dlouhodobém horizontu).
- **Půjčky mezi podniky uvnitř podnikatelských seskupení** (půjčky a úvěry, které účetní jednotka půjčí účetní jednotce, kterou ovládá či v ní má podstatný vliv).
- **Ostatní finanční majetek** (jedná se o ostatní poskytnuté půjčky a úvěry).

11.9.1 Oceňování dlouhodobého finančního majetku

Dlouhodobý finanční majetek, který účetní jednotka pořídí **při nabytí za úplatu**, oceňuje **pořizovací cenou** (ta představuje cenu pořízení včetně vedlejších pořizovacích nákladů jako např. poplatků za nákup cenných papírů či za vstup na burzu apod.). Pořizovací cena však nezahrnuje úroky z úvěrů na pořízení cenných papírů a podílů.

Ke konci rozvahového dne oceňuje účetní jednotka vybrané druhy dlouhodobého finančního majetku následujícím způsobem:

- **Podíly s rozhodujícím a podstatným vlivem** se ke konci rozvahového dne vedou v **pořizovací ceně** nebo se ocení **ekvivalencí** (metoda ekvivalence znamená, že ocenění příslušného finančního aktiva se každoročně upraví na hodnotu odpovídající míře účasti podniku na vlastním kapitálu společnosti, do které naše účetní jednotka investovala. Účetní jednotka tuto skutečnost zaúčtuje v případě zvýšení hodnoty vlastního kapitálu vlastněné společností na vrub účtu 06x/x (analyticky členěný účet 06x) a ve prospěch účtu 414-Přeceňovací rozdíly z majetku a dluhů. Pokud dojde ke

snížení hodnoty vlastního kapitálu vlastněné společnosti, zaúčtuje účetní jednotka tuto skutečnost na vrub účtu 414 a ve prospěch účtu 06x/x.

- **Ostatní podíly** se ocení ke konci rozvahového dne *reálnou hodnotou* (Jedná se o tržní hodnotu daného cenného papíru či o kvalifikovaný odhad. V případě zvýšení hodnoty daného cenného papíru zaúčtuje účetní jednotka přecenění na reálnou hodnotu na vrub účtu 063/x-Ostatní dlouhodobé cenné papíry a podíly (analyticky členěný účet 063) a ve prospěch účtu 414-Přečehovací rozdily z majetku a dluhů. Pokud dojde k snížení hodnoty cenného papíru, zaúčtuje účetní jednotka tuto skutečnost na vrub účtu 414 a ve prospěch účtu 063/x).
- **Dluhové cenné papíry držené do splatnosti** se neoceňují reálnou hodnotou, a to právě z důvodu, že se jistina nemění. Je však důležité rozlišovat, zda se jedná o cenný papír s *diskontem* (celkový výnos je stanoven jako rozdíl mezi nominální hodnotou dluhového cenného papíru a jeho nižší pořizovací cenou. Účetní jednotka sleduje odděleně postupně nabíhající úrokový výnos. Tuto skutečnost účtuje na vrub účtu 065/x (analyticky členěný účet 065) a ve prospěch účtu 665-Výnosy z dlouhodobého finančního majetku.) či se jedná o dluhový cenný papír s *úrokovou sazbou* (výše ročního výnosu je stanovena sazbou, která je uvedena na daném dluhovém cenném papíru. Účetní jednotka sleduje odděleně postupně nabíhající úrokový výnos. Tuto skutečnost účtuje účetní jednotka na vrub účtu 065/x (analyticky členěný účet 065) a ve prospěch účtu 665-Výnosy z dlouhodobého finančního majetku).

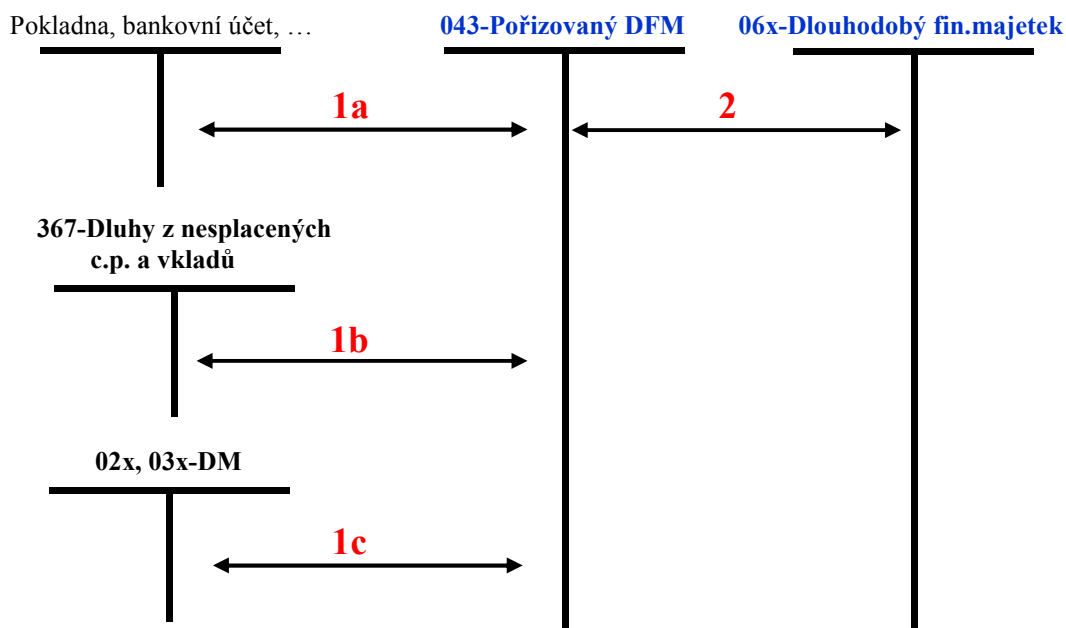
1.9.2 Pořízení dlouhodobého finančního majetku

V případě, že účetní jednotka pořizuje dlouhodobý finanční majetek nákupem, zaúčtuje účetní jednotka pořízení daného aktiva na vrub účtu 043-Pořizovaný dlouhodobý finanční majetek a ve prospěch účtu pokladna (při nákupu za hotové), bankovní účet (při bezhotovostní platbě), případně závazku vůči prodejci cenného papíru (v účtové třídě 3-Zúčtovací vztahy). Pokud účetní jednotka pořizuje dlouhodobý finanční majetek na základě úpisu cenných papírů, zaúčtuje účetní jednotka pořízení daného aktiva na vrub účtu 043 a ve prospěch účtu 367-Dluhy z upsaných nesplacených cenných papírů a vkladů.

Další možností pořízení dlouhodobého finančního majetku je převod dlouhodobého majetku do dlouhodobého finančního majetku při nájmu podniku nebo jeho části podle Nového občanského zákoníku. Tuto operaci zaúčtuje účetní jednotka na vrub účtu 043 a ve prospěch účtů z účtových skupin 02 (Dlouhodobý majetek odpisovaný) či 03 (Dlouhodobý majetek neodpisovaný) na základě převedeného aktiva.

Samotné zařazení dlouhodobého finančního majetku do evidence zaúčtuje účetní jednotka na vrub příslušného účtu v účtové skupině 06 (Dlouhodobý finanční majetek) a ve prospěch účtu 043.

Naznačené operace jsou schematicky zobrazeny v obrázku 11.8.

Obr. 11.8 Pořízení dlouhodobého finančního majetku

Zdroj: Vlastní zpracování

Legenda:

1a – Nákup dlouhodobého finančního majetku v hotovosti (výdajový pokladní doklad) či převodem z bankovního účtu (výpis z bankovního účtu), popřípadě na fakturu. Účetní jednotka zaúčtuje příslušnou operaci na vrub účtu 043-Pořizovaný dlouhodobý majetek a ve prospěch účtu pokladna, resp. bankovní účet, resp. 3xx-Dluhy.

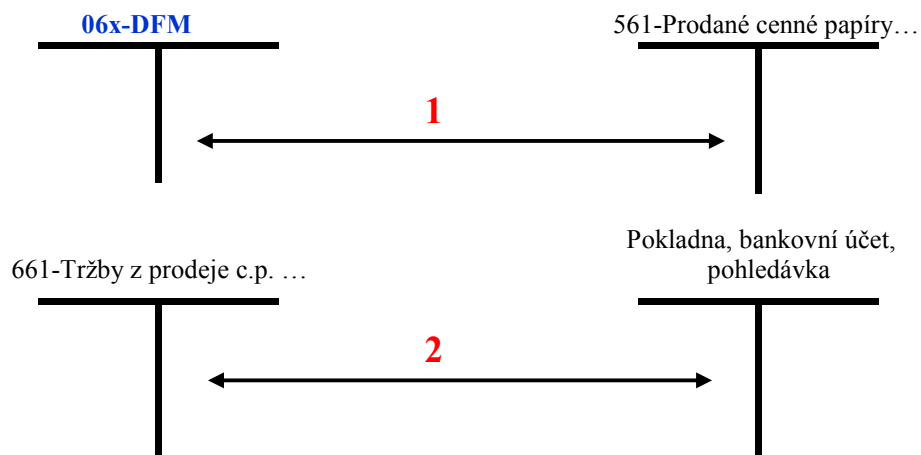
1b – Na základě této účetní operace byl zaúčtován úpis dlouhodobého finančního majetku, kdy vzniká účetní jednotce závazek z upsaných nesplacených vkladů. Tato operace se zaúčtuje na vrub účtu 043-Pořizovaný dlouhodobý majetek a ve prospěch účtu 367-Dluhy z upsaných nesplacených cenných papírů a vkladů.

1c – Převod dlouhodobého majetku hmotného majetku do dlouhodobého finančního majetku při nájmu podniku nebo jeho části podle Nového občanského zákoníku – případ, kdy se pronajímatel s nájemcem ve smlouvě dohodli, že bude o dlouhodobém majetku účtovat nájemce.

2 – Na základě interního dokladu zaúčtuje účetní jednotka zařazení příslušného dlouhodobého majetku do evidence.

11.9.3 Prodej dlouhodobých cenných papírů

Při prodeji cenných papírů musí účetní jednotka zaúčtovat dvě oddělené operace: za první, úbytek cenných papírů z evidence v pořizovací ceně, za druhé zaúčtuje tržby z prodeje cenných papírů v prodejní ceně. Uvedené operace jsou schematicky zobrazeny v následujícím obrázku 11.9.

Obr. 11.9 Úbytek dlouhodobých cenných papírů při prodeji

Zdroj: Vlastní zpracování

Legenda:

1 – Na základě interního dokladu zaúčtuje účetní jednotka úbytek cenných papírů v pořizovací ceně.

2 – Na základě příjmového pokladního dokladu (v hotovosti) či na základě výpisu z bankovního účtu (bankovním převodem), resp. faktury (pohledávka) zaúčtuje účetní jednotka tržby z prodeje cenných papírů.